

Dit is de Perspectiefnota 2026 van de gemeente Dordrecht!

Planning & Controlcyclus Dordrecht 2026

Perspectiefnota 2026

(juni/juli)

Vooruitkijken naar komende jaren en stand van zaken lopende jaar:

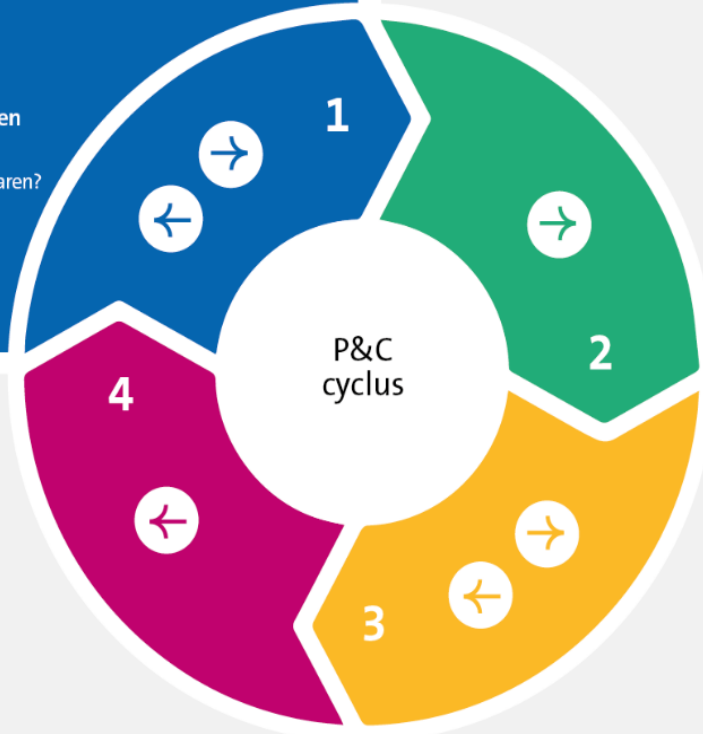
- Welke ambities en keuzes maken we voor de komende jaren?
- Welke financiële kaders spreken we af?
- Wat is de stand van zaken van de ambities van dit jaar?
- Loopt het zoals gepland of moeten we inhoudelijk of financieel bijsturen?

Begroting 2026

(november)

Vooruitkijken naar komende jaar:

- De vastgestelde kaders vanuit de perspectiefnota werken we uit.
- Onze hoofddoelstellingen en ambities krijgen een definitieve inhoudelijke en financiële vertaling voor het komende jaar.

Jaarstukken 2026

(mei/juni)

Terugkijken op het vorige jaar

- Zijn de hoofddoelstellingen en ambities bereikt?
- Hoe is het geld besteed?
- Wat zijn de grootste afwijkingen?

Bestuursrapportage 2026

(september/oktober)

Stand van zaken en prognose lopende jaar:

- Wat is de stand van zaken van de ambities van dit jaar?
- Loopt het zoals gepland of moeten we inhoudelijk of financieel bijsturen?

Jaarplanning 2025

LEGENDA

voorit kijken

terug kijken

Periode

Technische briefing

1. Raadsvoorstel: waar besluit u concreet over?
(8 beslispunten)
2. De bekende bekenden
(sluitend financieel perspectief, exploitatie baten en lasten, saldo's en mutaties)
3. Langslopen onderdelen van de PDF
(financiële tabellen hebben een logische volgorde en opbouw)
4. Financieel perspectief doorlopen adhv de hoofdtabel
(enkele technische onderwerpen)

Overig proces

Ruimte voor vragen vooraf, tussentijds of na afloop

Vragen: technisch, politiek, of technisch politiek

Twee technische vragenrondes:

I sluiting 23 juni

II sluiting 30 juni

Zaaknummer 2025-0054500
Betreft Vaststellen Perspectiefnota 2026

Vergadering van 3 juni 2025
Portefeuillehouder: Wim van der Kruijff
Begrotingsprogramma Bestuurlijk en Ondersteunend Dordrecht
Kernteam/Opgave: HR en Financiën - Planning en Control
Auteur: Gert Hagoort
E-mail: ga.hagoort@dordrecht.nl
Verantwoordelijke: Bas Burger
Openbaar: Ja

Voorgesteld besluit

de raad voor te stellen

1. de baten en lasten voor 2025 en de volgende jaren te wijzigen overeenkomstig de Perspectiefnota 2026 conform begrotingswijzigingen met nummers 225100, 225101 en 225102;
2. het onverdeelde rekeningresultaat 2024 van € 2,6 miljoen te storten in de Algemene Reserve;
3. de toevoegingen en onttrekkingen aan reserves vast te stellen conform de voorgestelde mutaties in *bijlage A Reserves en kredieten* voor wat betreft de onderdelen aangaande de reserves;
4. de kredieten, zoals opgenomen in *bijlage A Reserves en kredieten* onderdeel Beschikbaar stellen krediet, beschikbaar te stellen;
5. de kredieten, zoals opgenomen in *bijlage A Reserves en kredieten* onderdeel Op te hogen krediet, op te hogen;
6. een bestemmingsreserve Sociaal fonds te vormen om daarmee bij te dragen aan het toegankelijk houden van zorg en ondersteuning voor Dordtse inwoners in een kwetsbare positie;
7. een bestemmingsreserve Dagrecreatieterrein te vormen ten behoeve van de aanleg van een Dagrecreatieterrein aan de Zuidendijk (gebied 'Bovenhoek');
8. de Perspectiefnota 2026 vast te stellen.

RV beslispunten 3, 4 en 5

Bijlage 1A Reserves en kredieten

beslispunt onttrekkingen en toevoegingen reserves

Voortkomende uit saldotrekkende ontwikkelingen

2025

Onttrekkingen

<u>Naam Reserve</u>		<u>Bedrag</u>
Reserve Afschrijving (vrijval reserve)	€	43.750.000
Reserve Afschrijving (minder onttrekken)	€	-1.750.000
Algemene Reserve	€	512.000
Reserve GR Drechtsteden transitie	€	3.800.000

Kredieten

beslispunt kredieten beschikbaar te stellen

Voor Kademuren een bedrag van € 470.000 voor 2026
 Voor gemeentelijk groendepot een bedrag van € 400.000 voor 2026
 Voor openbare ruimte Oranjekwartier een bedrag van € 440.000 voor 2026
 Voor binnenklimaat Essenhof een bedrag van € 615.000 voor 2026

Voor renovatie en verduurzaming van de gymzalen Nolensweg, Dubbelmondestraat en nieuwbouw voor de gymzaal aan de weegschaal voor een bedrag van € 1.553.000 in 2027, € 3.200.000 in 2028 en € 2.830.000 in 2029

Voortkomende uit niet-saldotrekkende ontwikkelingen

2025

Onttrekkingen

<u>Naam Reserve</u>		<u>Bedrag</u>
Algemene Stadsreserve	€	-74.000
Reserve PA 2022-2026 Diversiteit en Inclusiviteit	€	56.847
Reserve PA 2022-2026 Dordtpas	€	500.000
Reserve PA 2022-2026 Mobiliteitsfonds	€	-100.000
Reserve PA 2022-2026 Veiligheid (IVP 22-26)	€	500.000
Reserve PA 2022-2026 Cultuur Mijlpalen Evenementen	€	150.000
Reserve PA 2022-2026 Sportaccomodaties	€	838.845
AD2030 Reserve Spoorzone	€	1.442.940

beslispunt kredieten (zonder effect op begotingssaldo) te verhogen

Voor flexwoningen opvang Oekraïne voor een bedrag van € 34.250.000 voor 2025
 Voor vervanging beveiligingscamera's voor een bedrag van € 150.000 voor 2025
 Voor meerkosten kademuur Achterhakkers voor een bedrag van € 89.000 voor 2025

Voor project waterkraan van start voor een bedrag van € 405.000 voor 2025 en € 300.000 voor de jaren 2026 en 2027

Voor de openbare ruimte basisschool Kristal voor een bedrag van 300.000 voor 2025

RV beslispunten 6 en 7

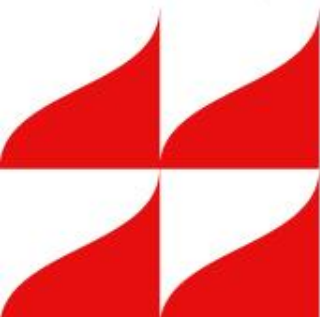
Bedragen x € 1.000

Programma 4 Gezond, Sociaal & Zorgzaam Dordrecht		2025	2026	2027	2028	2029
		saldo	saldo	saldo	saldo	saldo
Ontwikkelingen met effect op financieel perspectief						
1a.	Jeugdhulp	0	-1.420	-1.420	-1.420	-1.420
1b.	<i>dekking vanuit stelpost Jeugdhulp</i>	0	2.250	2.250	2.250	2.250
2.	Inwonerbijdragen DG&J	pm	-110	-110	-110	-110
3.	GR Sociaal	-745	-2.015	950	640	2.105
4.	Storting in reserve Sociaal fonds	0	0	-330	-670	-1.000

Bedragen x € 1.000

Financiën van Dordrecht		2025	2026	2027	2028	2029
		saldo	saldo	saldo	saldo	saldo
Ontwikkelingen met effect op financieel perspectief						
1a.	Decembercirculaire 2024	4.390	2.080	-680	-410	-105
1b.	Regionale middelen 2024 uit Decemercirculaire 2024	512	0	0	0	0
1c.	<i>dekking uit Algemene reserve</i>	-512	0	0	0	0
14a.	Vrijval reserve GRD-transitie	-3.800	0	0	0	0
14b.	<i>storting in Algemene Reserve</i>	3.800	0	0	0	0
15a.	<i>Vrijval bestemmingsreserves</i>	-965	0	0	0	0
15b.	<i>storting in Algemene Reserve</i>	965	0	0	0	0
16a.	Herbestemmen reserve Viersprong	-462	0	0	0	0
16b.	Storting reserve Dagrecreatieterrein	462	0	0	0	0

Relevante ter

Sluitend financieel perspectief

Financiële opgave	2025
Eindsaldo Begroting 2025	€ 130
1. Septembercirculaire 2024	€ -100
Startpositie meerjarenraming 2025-2029	€ 30
2. Ontwikkelingen opgenomen in PPN26	€ 1.305
3. Tekort op indexaties 2026 (structureel)	€ -
4. Aanvullend tekort indexaties na 2026 (€ 1 mln. cumulatief)	€ -
5. Effect Voorjaarsnota Rijk	€ 4.900
6. Compensatie Jeugd voorgaande jaren	pm
7. Dekking uit Ombuigingen	€ -
8. Storting in reserve Sociaal fonds	€ -
9. Inzet reserve Op weg naar ombuigingen	€ -
10. Verhoging OZB-tarieven	€ -
11. Aanvullen ratio naar 1,0 (storting in RG i.v.m. risico's Grondbedrijf)	€ -2.485
12a. Aanvullen Reserve Grondbedrijf (RG) i.v.m. risico's Maasterras	€ -47.500
12b. Dekking vrijval reserve Afschrijving	€ 43.750
Financieel perspectief na Ontwikkelingen	€ -
	Sluitend

Begroting 2025			
Programma	Lasten	Baten	Saldo
Bestuurlijk en Ondersteunend Dordrecht	24.425	10.459	-13.966
Levendig, Leefbaar en Veilig Dordrecht	50.906	5.398	-45.508
Groen, Duurzaam en Ruimtelijk Dordrecht	93.040	50.718	-42.322
Gezond, Sociaal en Zorgzaam Dordrecht	352.963	84.706	-268.257
Lerend en Ondernemend Dordrecht	38.151	13.284	-24.867
Bouwend en Bereikbaar Dordrecht	123.387	133.636	10.249
Algemene Dekkingsmiddelen	4.814	434.724	429.910
Overhead	90.225	36.873	-53.352
Vennootschapsbelasting	109	0	-109
Onvoorzien	50	0	-50
Geraamd totaal saldo van baten en lasten	778.070	769.798	-8.272
Mutatie reserves	31.893	40.304	8.411
Geraamd resultaat	809.963	810.102	140
	Sluitend	Sluitend	Sluitend
			Sluitend
			Voordelig

Relevante termen

Robuust financieel beleid

Structurele uitgaven dekken uit structurele inkomsten

Robuust financieel beleid houdt volgens de perspectiefnota in dat de structurele uitgaven worden gedekt uit structurele inkomsten. Reserves zijn bedoeld voor het afdekken van risico's en incidentele investeringen. Investerings die bij voorkeur bijdragen aan het verhogen van structurele inkomsten of verlagen van structurele kosten. Het doel is om dit beleid gefaseerd door te voeren in de begroting en een sluitende begroting per 2029 te realiseren. Belangrijke maatregelen die dit moeten bewerkstellingen zijn ombuigingen en het afbouwen van de afhankelijkheid van reserves in de begroting.

Reflectie

Een structureel sluitende begroting is wat ons betreft een randvoorwaarde voor een financieel gezonde gemeente. Structurele uitgaven moeten worden gedekt uit structurele inkomsten. Het is niet vol te houden om structurele uitgaven uit reserves te dekken. Gelet op de geschetste uitdagingen is de inzet op een robuust financieel beleid wat ons betreft dan ook noodzakelijk.

Perspectiefnota 2026

Versie voor Gemeenteraad

Inhoudsopgave

1.	Inleiding.....	3
2.	Financiële samenvatting	5
3.	Overige (financiële) aandachtspunten	8
	ONTWIKKELINGEN.....	9
1.	Bestuurlijk & Ondersteunend Dordrecht.....	10
2.	Levendig, Leefbaar & Veilig Dordrecht	14
3.	Groen, Duurzaam & Ruimtelijk Dordrecht.....	17
4.	Programma Gezond, Sociaal & Zorgzaam Dordrecht.....	20
5.	Lerend en Ondernemend	26
6.	Bouwend en Bereikbaar Dordrecht	30
7.	Financiën van Dordrecht	34
8.	Indexaties	44
9.	Investeringskredieten (2025).....	46
10.	Onzekerheden	48
	BIJLAGEN	53

Route door PPN2026 – de start (p5)

Financiële opgave	Bedragen × € 1.000									
	2025		2026		2027		2028		2029	
Eindsaldo Begroting 2025	€	130	€	-18.630	€	-19.970	€	-20.880	€	-18.710
1. Septembecirculaire 2024	€	-100	€	2.780	€	2.520	€	1.890	€	1.390
Startpositie meerjarenraming 2025-2029	€	30	€	-15.850	€	-17.450	€	-18.990	€	-17.320
2. Ontwikkelingen opgenomen in PPN26	€	1.305	€	1.825	€	180	€	-850	€	-750
3. Tekort op indexaties 2026 (structureel)	€	-	€	-2.480	€	-2.050	€	-2.010	€	-2.010
4. Aanvullend tekort indexaties na 2026 (€ 1 mln. cumulatief)	€	-	€	-	€	-1.000	€	-2.000	€	-3.000
5. Effect Voorjaarsnota Rijk	€	4.900	€	13.700	€	13.700	€	6.900	€	7.450
6. Compensatie Jeugd voorgaande jaren		pm	€	-	€	-	€	-	€	-
7. Dekking uit Ombuigingen	€	-	€	4.425	€	9.880	€	13.090	€	15.195
8. Storting in reserve Sociaal fonds	€	-	€	-	€	-330	€	-670	€	-1.000
9. Inzet reserve Op weg naar ombuigingen	€	-	€	-	€	-	€	3.550	€	-
10. Verhoging OZB-tarieven	€	-	€	-	€	490	€	980	€	1.470
11. Aanvullen ratio naar 1,0 (storting in RG i.v.m. risico's Grondbedrijf)	€	-2.485	€	-1.620	€	-3.420	€	-	€	-
12a. Aanvullen Reserve Grondbedrijf (RG) i.v.m. risico's Maasterras	€	-47.500	€	-	€	-	€	-	€	-
12b. Dekking vrijval reserve Afschrijving	€	43.750	€	-	€	-	€	-	€	-
Financieel perspectief na Ontwikkelingen	€	-	€	-	€	-	€	-	€	35
		Sluitend		Sluitend		Sluitend		Sluitend		Voordelig

Deeltabellen naar programma's

Bedragen x € 1.000

Programma 1 Bestuurlijk & Ondersteunend Dordrecht		2025	2026	2027	2028	2029
		saldo	saldo	saldo	saldo	saldo
Ontwikkelingen met effect op financieel perspectief						
1.	Bezwaar en beroep	170	-170	0	0	0
2.	Paspoortenpiek	0	0	0	0	-270
3.	Vrijval stelpost AU voor demografische ontwikkelingen	0	540	1.085	1.645	2.210
4.	Inzet stelpost groei van de Stad (uitgaven)	20	360	400	440	448
5.	<i>Indexaties</i>					
	Indexaties uitgaven	0	-2.125	-2.075	-2.025	-2.025
	Indexaties inkomsten	0	205	205	200	200
	Vrijval stelpost indexatie 2026	0	9.525	9.525	9.525	9.525
	Stelpost aanvullend tekort indexaties na 2026	0	0	-1.000	-2.000	-3.000
Administratief neutrale ontwikkelingen						
6.	Totaal administratief neutrale ontwikkelingen	1.830	-975	-910	-910	-910
Ombuigingen en overige dekking						
7.	Dienstverlening	0	0	50	50	50
8.	Anders organiseren stedenbanden	0	100	100	100	100
9.	Terugbrengen regionaal-ec. taken Regio Drechtsteden	0	200	400	400	400
Wijziging saldo programma		2.020	7.660	7.780	7.425	6.728

-/- betreft een nadeel'

Bedragen x € 1.000

Programma 2 Levendig, Leefbaar en Veilig Dordrecht		2025	2026	2027	2028	2029
		saldo	saldo	saldo	saldo	saldo
Ontwikkelingen met effect op financieel perspectief						
1.	RTV Dordrecht	-50	-50	0	0	0
2.	<i>Indexaties</i>					
	Indexaties uitgaven	0	-2.245	-2.205	-2.205	-2.205
	Indexaties inkomsten	0	55	50	50	50
Administratief neutrale ontwikkelingen						
3.	Totaal administratief neutrale ontwikkelingen	-580	0	0	0	0
Ombuigingen en overige dekking						
4.	RTV Dordrecht naar streekomroep	0	0	50	50	50
5.	Kosten handhaving afval in afvalstoffenheffing	0	125	125	125	125
6.	Groei toeristisch (riviercruise) bezoek	0	100	150	150	150
7.	Binnenstadsbedrijf versoberen, terugbrengen gemeentelijke bijdrage	0	0	0	75	75
8.	Verkl. budget evenementensubsidies & meer kosten doorrekenen	0	0	50	100	150
9.	Culturele sector	0	0	400	830	830
10.	Stoppen handhaving opkoopbescherming	0	0	40	40	40
Wijziging saldo programma		-630	-2.015	-1.340	-785	-735

-/- betreft een nadeel'

Bedragen x € 1.000

Programma 3 Groen, Duurzaam & Ruimtelijk Dordrecht		2025	2026	2027	2028	2029
		saldo	saldo	saldo	saldo	saldo
Ontwikkelingen met effect op financieel perspectief						
1.	Areaaluitbreiding	0	-210	-210	-210	-210
2a.	Biesboschcentrum	50	100	150	150	150
2b.	<i>inzetten voor verlaging concernbrede taakstelling</i>	-50	-100	-150	-150	-150
3.	Dagrecreatieterrein Nieuwe Dordtse Biesbosch	0	-90	-90	-90	-90
<i>Investerings (kapitaallasten)</i>						
4.	Kademuren (470K 2026, 4.4M 2027, 8.6M 2028, 7.3M 2029)	0	0	-20	-160	-430
5.	VSP en SPB (1.3M 2026, 1.3M 2027, 3.1M 2028, 15.6M 2029)	0	0	-60	-120	-350
6.	Gemeentelijk Groendepot (400K 2026)	0	0	-30	-30	-30
7.	Openbare ruimte Oranjekwartier Dubbeldam (440K 2026)	0	0	0	-20	-20
8.	<i>Indexaties</i>					
	Indexaties uitgaven	0	-2.580	-2.415	-2.415	-2.415
	Indexaties inkomsten	0	1.035	1.040	1.035	1.035
Administratief neutrale ontwikkelingen						
9.	Totaal administratief neutrale ontwikkelingen	-400	-805	-805	-805	-805
Ombuigingen						
10.	Rioolheffing grootverbruik	0	200	200	200	200
11.	Aanpassingen kwaliteit groenonderhoud	0	0	50	100	120
12.	Openbare verlichting versneld verleden	0	0	40	130	230
13.	Afkoop onderhoud nieuwe openbare ruimte	0	0	0	0	400
Wijziging saldo programma		-400	-2.450	-2.300	-2.385	-2.365

-/- betreft een nadeel'

Programma 4 Gezond, Sociaal & Zorgzaam Dordrecht		2025	2026	2027	2028	2029
		saldo	saldo	saldo	saldo	saldo
Ontwikkelingen met effect op financieel perspectief						
Gemeenschappelijke regelingen						
1a.	Jeugdhulp	0	-1.420	-1.420	-1.420	-1.420
1b.	<i>dekking vanuit stelpost Jeugdhulp</i>	0	2.250	2.250	2.250	2.250
2.	Inwonerbijdragen DG&J	pm	-110	-110	-110	-110
3.	GR Sociaal	-745	-2.015	950	640	2.105
4.	Storting in reserve Sociaal fonds	0	0	-330	-670	-1.000
<i>Investerings (kapitaallasten)</i>						
5a.	Binnenklimaat Essenhof (615K 2026)	0	0	-30	-30	-30
5b.	<i>dekken vanuit tariefsverhoging</i>	0	0	30	30	30
6.	<i>Indexaties</i>					
	Indexaties uitgaven	0	-5.435	-5.310	-5.310	-5.310
	Indexaties inkomsten	0	215	215	215	215
Administratief neutrale ontwikkelingen						
7.	Totaal administratief neutrale ontwikkelingen	-2.825	-220	-225	-225	-225
Ombuigingen						
8.	Meer Participatieplekken	0	0	200	200	200
9.	Wijkgericht aanbesteden van Wmo	0	0	350	525	525
10.	Uitbreiden capaciteit Essenhof om inkomsten te verhogen	0	100	200	200	200
11.	Hogere tarieven verhuur sportaccomodaties aan gebruikers	0	20	25	30	30
12.	Verminderen communicatie sociaal domein	0	65	65	65	65
13.	Beperkt participeren in Brede Regeling Combinatiefuncties	0	75	75	75	75
14.	Geen sportuitblinkers en sportcongres	0	0	35	35	35
15.	Bijstellen opgave Samen v. Gezond en Lokale Impuls Jeugd	0	0	145	145	145
16.	No-shows jeugdhulp en Wmo	0	0	250	250	250
17.	Jeugdhulpvervoer (extra kosten voorkomen)	0	0	50	50	50
18.	Minder aanbod jeugdhulp	0	0	500	500	500
19.	Algemene voorziening huishoudelijke ondersteuning	0	0	350	725	1.250
20.	Algemene voorziening scootmobielen & deelscootmobiel	0	0	500	750	1.250
21.	Beschikingsvrije dagbesteding	0	0	100	300	500
22.	Lichte algemene begeleiding naar algemene voorziening	0	0	300	500	500
23.	Drechthopper	0	500	500	500	500
24.	Beschermde wonen - Realistischer begroten maatwerkvoorz.	0	245	245	245	245
25.	Beschermde wonen - Overhead doorbelasten aan regiogem.	0	300	600	600	600
26.	Urgentieregeling aangep. woningen beter coördineren	0	0	100	100	100
Wijziging saldo programma		-3.570	-5.430	610	1.165	3.525

Bedragen x € 1.000

Programma 5 Lerend & Ondernemend Dordrecht

2025	2026	2027	2028	2029
saldo	saldo	saldo	saldo	saldo

Ontwikkelingen met effect op financieel perspectief

1.	Sloop onderwijshuisvesting en inrichting openbare ruimte	-1.500	0	0	0	0
2.	Bijdrage Arcade	0	-300	-300	-300	-300

investerings (kapitaallasten)

3.	Vervanging Gymzalen (1.553K 2027, 3.200K 2028, 2.830K 2029)	0	0	0	-100	-290
4.	IHP VO (6.405K 2026, 7.540K 2027, 35.440K 2028, 64.540K 2029)	0	0	-130	-450	-1.160
5.	Huisvesting VSO De Stroom (625K 2026)	0	0	-70	-70	-70

6. *Indexaties*

Indexaties uitgaven	0	-735	-695	-695	-695
Indexaties inkomsten	0	25	25	25	25

Administratief neutrale ontwikkelingen

7.	Totaal administratief neutrale ontwikkelingen	295	-20	-20	-20	-20
----	---	-----	-----	-----	-----	-----

Ombuigingen

8.	Inwonerbijdrage Dienst Gezondheid & Jeugd afschaffen	0	90	90	90	90
9.	Veilen gronden gerelateerd aan schaarse rechten	0	0	0	50	100
10.	Economie - bijdrage Stichting DEAL	0	120	120	120	120
11.	Bibliotheek: versoberen dienstverlening	0	0	140	140	140

Wijziging saldo programma

-1.205	-820	-840	-1.210	-2.060
---------------	-------------	-------------	---------------	---------------

-/- betreft een nadeel'

Bedragen x € 1.000

Programma 6 Bouwend & Bereikbaar Dordrecht

2025	2026	2027	2028	2029
saldo	saldo	saldo	saldo	saldo

Ontwikkelingen met effect op financieel perspectief

1.	Parkeren	0	-875	-875	-875	-875
2.	Achterom	-1.545	0	0	0	0

Investerings (kapitaallasten)

3a.	Achterom - voorbereiding renovatie (535K 2025)	0	0	-25	-25	-25
3b.	dekking Achterom uit huuropbrengsten externe gebruikers	0	0	25	25	25
4.	Maasterras fase 1 (1.000K '25, 2.000K '26 t/m '28, 7.400K '29)	-20	-60	-100	-140	-148

5. *Indexaties*

Indexaties uitgaven	0	-215	-210	-210	-210
Indexaties inkomsten	0	280	280	285	285

Administratief neutrale ontwikkelingen

6.	Totaal administratief neutrale ontwikkelingen	320	320	320	320	320
----	---	-----	-----	-----	-----	-----

Ombuigingen

7.	Leges tijdelijke verkeersmaatregelen	0	0	0	250	250
8.	Bijdragen ontwikkelaars	0	150	300	300	300
9.	Bestaande woningen splitsen	0	0	20	30	40
10.	Ombuiging Gemeenschappelijke Regeling Omgevingsdienst ZHZ	0	500	500	500	500

Wijziging saldo programma

-1.245	100	235	460	462
---------------	------------	------------	------------	------------

-/- betreft een nadeel'

Financiën van Dordrecht		2025	2026	2027	2028	2029
		saldo	saldo	saldo	saldo	saldo
Ontwikkelingen met effect op financieel perspectief						
1a.	Decembercirculaire 2024	4.390	2.080	-680	-410	-105
1b.	Regionale middelen 2024 uit Decembercirculaire 2024	512	0	0	0	0
1c.	<i>dekking uit Algemene reserve</i>	-512	0	0	0	0
2a.	Facilitair management organisatie Dordthuis	-950	-930	-1.190	-1.190	-1.190
3.	Stedin dividend	-720	-2.090	-2.090	-2.090	-2.090
4.	Hogere opbrengst OZB	650	1.000	1.000	1.000	1.000
5.	Renteresultaat	1.540	1.980	1.400	1.100	600
6.	Effect Voorjaarsnota Rijk	4.900	13.700	13.700	6.900	7.450
7.	Dividend Breedband Groep	40	40	40	40	40
8.	Logiesheffing lagere inkomsten	-600	-400	-300	-200	-100
9.	Mobiliteitskaart/app en Vervoersregeling	0	-235	-235	-235	-210
10.	Fuwa Bedrijfsvoering Drechtsteden	-210	-210	-210	-210	-210
11.	Eigen risicodragers WW	-200	-200	-200	-200	-200
12.	Renovatie toren Grote Kerk (pm vanaf 2026)	-490	pm	pm	pm	pm
13.	Verhuurexploitatie Achterom 103-121	-100	-100	0	0	0
14a.	Vrijval reserve GRD-transitie	-3.800	0	0	0	0
14b.	<i>storting in Algemene Reserve</i>	3.800	0	0	0	0
15a.	<i>Vrijval bestemmingsreserves</i>	-965	0	0	0	0
15b.	<i>storting in Algemene Reserve</i>	965	0	0	0	0
16a.	Herbestemmen reserve Viersprong	-462	0	0	0	0
16b.	Storting reserve Dagrecreatieterrein	462	0	0	0	0
17.	Hogere uitkering GF - vertraging inkomensafh. bijdrage WMO	0	1.415	0	0	0
18a.	Implementatie Ombuigingen	0	-350	-250	-150	0
18b.	<i>dekking reserve Op weg naar ombuigingen</i>	0	350	250	150	0
19.	Precarioheffing	125	125	125	125	125
20.	Verhoging OZB-tarieven	0	0	490	980	1.470
21.	Onderuitputting BTW-compensatiefonds	1.750	1.750	1.750	1.750	1.750
22.	Afbouw reserve Afschrijving	-1.750	-1.750	-1.750	-1.750	-1.750
23a.	Aanvullen Reserve Grondbedrijf	-47.500	0	0	0	0
23b.	Dekking vrijval reserve Afschrijving	43.750	0	0	0	0
24.	Aanvullen weerstandsratio naar 1,0 (storting in RG)	-2.485	-1.620	-3.420	0	0
25.	Inzet reserve Op weg naar ombuigingen	0	0	0	3.550	0
<i>Investerings (kapitaallasten)</i>						
26.	Onderhoudsingrepen cyclus > 20 jr (1.240K 2026-2029)	0	0	-30	-30	-50
27.	Renovatie Kunstmin (300K 2026, 100K 2027)	0	0	-10	-20	-20
28.	Renovatie Energiehuis	0	0	-40	-210	-210
29.	Vrijval stelpost kapitaallasten vervangingsinvesteringen	0	0	330	800	630
30.	Stelpost onderuitputting kapitaallasten	1.500	1.500	1.000	0	0
<i>Indexaties</i>						
31.	Indexaties uitgaven	0	-2.750	-2.750	-2.750	-2.750
	Indexaties inkomsten	0	2.265	2.265	2.265	2.265
Administratief neutrale ontwikkelingen						
32.	Totaal administratief neutrale ontwikkelingen	1.355	1.695	1.635	1.635	1.635

Bedragen x € 1.000

Financiën van Dordrecht

2025	2026	2027	2028	2029
saldo	saldo	saldo	saldo	saldo

Ombuigingen

Maatregelen Programma

33.	Beheer en gebruik vastgoed	0	0	50	50	50
34.	Anders exploiteren toren Grote Kerk	0	0	80	80	80
35.	Verhuur en beheer woonwagenlocaties bij externe partij	0	0	95	95	95
36.	Kostendekkendheid vastgoed	0	0	100	100	100
37.	Stadsherstelfonds	0	50	150	150	150

Programmaoverstijgende maatregelen

38.	Organisatie	0	100	250	750	1.000
39.	Leges kostendekkend maken	0	125	125	125	125
40.	Specifieke Uitkeringen en personeelsbudget	0	250	500	500	500
41.	Ombuigen extra inkomsten	0	0	0	200	200
42.	Personeelskosten onder programma's en taken	0	110	215	215	215
43.	Actief inzetten op lobby en subsidies	0	0	0	300	300
44.	Niet toepassen gem. indexering voor subsidies in het jaar 2026	0	900	900	900	900

Wijziging saldo programma

4.995	18.800	13.295	14.315	11.795
--------------	---------------	---------------	---------------	---------------

-/- betreft een nadeel'

BIJLAGE bij PPN

Toelichting administratief neutrale ontwikkelingen

Neutrale ontwikkelingen (enkel effect tussen en/of binnen programma's) zijn apart inzichtelijk gemaakt.

Budgetneutrale wijzigingen leiden op totaal begrotingsniveau niet tot resultaatafwijkingen op de baten of lasten. Wel kan er een budgettair effect tussen de programma's optreden, bijvoorbeeld als gevolg van verschuivingen, echter in totaal hebben deze verschuivingen geen effect op het financieel perspectief.

In onderstaand overzicht zijn op programmaniveau de administratief neutrale ontwikkelingen opgenomen. Daarna volgt de specificatie van de neutrale ontwikkelingen per programma.

Bedragen x € 1.000								
Totaal overzicht	2025				2026	2027	2028	2029
	lasten	baten	reserve	saldo	saldo	saldo	saldo	saldo
Ontwikkelingen zonder effect op financieel perspectief								
Programma Bestuurlijk en Ondersteunend Dordrecht	1.786	-457	500	1.829	-976	-912	-910	-910
Programma Levendig, Leefbaar en Veilig Dordrecht	-25.315	22.261	2.476	-578	0	0	0	0
Programma Groen, Duurzaam en Ruimtelijk Dordrecht	-901	42	460	-399	-803	-803	-803	-803
Programma Gezond, Sociaal en Zorgzaam Dordrecht	-6.742	1.839	2.077	-2.826	-221	-223	-225	-225
Programma Lerend en Ondernemend Dordrecht	-5.358	4.669	983	294	-20	-20	-20	-20
Programma Bouwend en Bereikbaar Dordrecht	-1.795	679	1.438	322	322	322	322	322
Programma Financiën van Dordrecht	-1.382	1.231	1.506	1.355	1.696	1.634	1.634	1.634
Totaal Programma's Dordrecht	-39.707	30.264	9.440	0	0	0	0	0

-/- betreft een nadeel

Financiële opgave	Bedragen × € 1.000									
	2025		2026		2027		2028		2029	
Eindsaldo Begroting 2025	€	130	€	-18.630	€	-19.970	€	-20.880	€	-18.710
1. Septembercirculaire 2024	€	-100	€	2.780	€	2.520	€	1.890	€	1.390
Startpositie meerjarenraming 2025-2029	€	30	€	-15.850	€	-17.450	€	-18.990	€	-17.320
2. Ontwikkelingen opgenomen in PPN26	€	1.305	€	1.825	€	180	€	-850	€	-750
3. Tekort op indexaties 2026 (structureel)	€	-	€	-2.480	€	-2.050	€	-2.010	€	-2.010
4. Aanvullend tekort indexaties na 2026 (€ 1 mln. cumulatief)	€	-	€	-	€	-1.000	€	-2.000	€	-3.000
5. Effect Voorjaarsnota Rijk	€	4.900	€	13.700	€	13.700	€	6.900	€	7.450
6. Compensatie Jeugd voorgaande jaren		pm	€	-	€	-	€	-	€	-
7. Dekking uit Ombuigingen	€	-	€	4.425	€	9.880	€	13.090	€	15.195
8. Storting in reserve Sociaal fonds	€	-	€	-	€	-330	€	-670	€	-1.000
9. Inzet reserve Op weg naar ombuigingen	€	-	€	-	€	-	€	3.550	€	-
10. Verhoging OZB-tarieven	€	-	€	-	€	490	€	980	€	1.470
11. Aanvullen ratio naar 1,0 (storting in RG i.v.m. risico's Grondbedrijf)	€	-2.485	€	-1.620	€	-3.420	€	-	€	-
12a. Aanvullen Reserve Grondbedrijf (RG) i.v.m. risico's Maasterras	€	-47.500	€	-	€	-	€	-	€	-
12b. Dekking vrijval reserve Afschrijving	€	43.750	€	-	€	-	€	-	€	-
Financieel perspectief na Ontwikkelingen	€	-	€	-	€	-	€	-	€	35
		Sluitend		Sluitend		Sluitend		Sluitend		Voordelig

Indexaties op U en I

Benodigde indexaties uitgaven

Bedragen x € 1.000					
Indexaties uitgaven	2025	2026	2027	2028	2029
1. Indexering personele budgetten	0	-4.910	-4.905	-4.895	-4.895
2. Indexering prijsgevoelige budgetten	0	-4.445	-4.415	-4.075	-4.075
3. Indexering bijdragen gesubsidieerde instellingen	0	-1.985	-1.985	-1.985	-1.985
4. Indexering budgetten verbonden partijen	0	-4.745	-4.745	-4.745	-4.745
5. Vrijval stelpost indexaties 2026	0	9.525	9.525	9.525	9.525
Totaal indexaties uitgaven	0	-6.560	-6.525	-6.175	-6.175

Benodigde indexaties inkomsten

Bedragen x € 1.000					
Indexaties inkomsten	2025	2026	2027	2028	2029
1. Indexering inkomsten SGD	0	1.245	1.245	1.245	1.245
2. Indexering OZB-inkomsten	0	1.005	1.005	1.005	1.005
3. Indexering overige heffingen c.q. inkomsten	0	1.830	1.830	1.825	1.825
Totaal indexaties inkomsten	0	4.080	4.080	4.075	4.075

Bedragen x € 1.000						
Financiële opgave	2025	2026	2027	2028	2029	
Eindsaldo Begroting 2025	€ 130	€ -18.630	€ -19.970	€ -20.880	€ -18.710	
1. Septembercirculaire 2024	€ -100	€ 2.780	€ 2.520	€ 1.890	€ 1.390	
Startpositie meerjarenraming 2025-2029	€ 30	€ -15.850	€ -17.450	€ -18.990	€ -17.320	
2. Ontwikkelingen opgenomen in PPN26	€ 1.305	€ 1.825	€ 180	€ -850	€ -750	
3. Tekort op indexaties 2026 (structureel)	€ -	€ -2.480	€ -2.050	€ -2.010	€ -2.010	
4. Aanvullend tekort indexaties na 2026 (€ 1 mln. cumulatief)	€ -	€ -	€ -1.000	€ -2.000	€ -3.000	

Indexatie Gemeentefonds

- Opgesplitst in twee delen
- Last van (te) lage compensatie

Indexatie Gemeentelijke Uitgaven

Verschil tussen Prijsdeel en Volumedeel

Prijsdeel

- Compenseert voor inflatie
- Gebaseerd op prijsontwikkeling
- Houdt rekening met stijgende kosten
- Jaarlijkse aanpassing

Volumedeel

- Compenseert voor groei in vraag
- Gebaseerd op BBP-groei (gem. 8 jaar)
- Houdt rekening met bevolkingsgroei
- Zorgt voor stabiliteit

Het **volumedeel van de indexatie** van gemeentelijke uitgaven verwijst naar het deel van de jaarlijkse aanpassing van het gemeentefonds dat gebaseerd is op de **reële groei van het bruto binnenlands product (bbp)** over een langere periode.

Wat betekent dit concreet?

- De **indexatie** van het gemeentefonds is opgesplitst in twee delen:
 1. **Prijsdeel**: Compenseert voor inflatie en prijsstijgingen.
 2. **Volumedeel**: Houdt rekening met de **groei van de economie (bbp)** en dus ook met de **toenemende vraag naar gemeentelijke diensten** (zoals door bevolkingsgroei of economische activiteit).
- Het **volumedeel** wordt berekend op basis van het **gemiddelde van de bbp-groei over de afgelopen 8 jaar** (van t-9 tot t-2). Dit zorgt voor **meer stabiliteit** in de financiering, omdat het schommelingen in de economie dempt **1 2**.

Waarom is dit belangrijk?

- Gemeenten krijgen hierdoor **meerjarige zekerheid** over hun inkomsten.
- Het volumedeel helpt om **structurele groei in uitgaven** (zoals door vergrijzing of woningbouw) op te vangen.
- Het voorkomt dat gemeenten bij een tijdelijke economische dip direct minder geld krijgen.

Ratio Jaarstukken 2024 en PPN 2026

Jaarstukken 2024

Specificatie van het weerstandsvermogen per 31-12-2024 (Jaarstukken 2024)

	Beschikbare weerstandscapaciteit
Algemene Reserve	20,5
Reserve Grondbedrijf	2
Post onvoorzien	0
	22,5

Perspectiefnota 2026

Specificatie van het weerstandsvermogen na Perspectiefnota 2026

	Beschikbare weerstandscapaciteit
Algemene Reserves (AR en RG)	69,6
Onbenutte belastingcapaciteit (rekenkundig)	6,5
Post onvoorzien	0,1
	76,2

Verloop algemene reserves tbv PPN2026

20,545	K2F Algemene reserve per 31-12-2024
2,049	Reserve GBD per 31-12-2024
0	Post onvoorzien
22,594	Beschikbaar wsv per 31/12 2024
-11,5	harde stortingen/onttrekkingen eerdere PPN
6,5	Onbenutte belastingcapaciteit
2,6	Onverdeeld rekeningresultaat 2024
3,8	GRD reserve vrijval
0,965	Screening reserves
43,75	Toename incidentele middelen uit reserve Afschrijving
2,485	RG Storting 2025 saldo PPN
1,6	RG Storting 2026 saldo PPN
3,4	RG Storting 2027 saldo PPN
76,2	Beschikbaar wsv na PPN2026
25,2	Risicoprofiel JS24
47,5	Maastricht's risico's
72,7	Totaal risico's PPN2026
1,04	Ratio

Robuust financieel beleid

Bedragen x € 1.000					
Financiën van Dordrecht	2025	2026	2027	2028	2029
	saldo	saldo	saldo	saldo	saldo
Ontwikkelingen met effect op financieel perspectief					
21. Onderuitputting BTW-compensatiefonds	1.750	1.750	1.750	1.750	1.750
22. Afbouw reserve Afschrijving	-1.750	-1.750	-1.750	-1.750	-1.750
23a. Aanvullen Reserve Grondbedrijf	-47.500	0	0	0	0
23b. Dekking vrijval reserve Afschrijving	43.750	0	0	0	0

- 1) robuust financieel beleid = minder afhankelijk van reserves
- 2) structurele dekking van de kapitaallasten in exploitatie nodig
- 3) reserve Afschrijving eind 2024 = € 215 miljoen
- 4) over 25 jaar is de reserve Afschrijving leeg
- 5) onderuitputting BCF (landelijk) = € 1,75 miljoen per jaar deel Dordt
- 6) gebruik deze als structurele dekking voor kapitaallasten in exploitatie
- 7) 25 jaar x € 1,75 miljoen = € 43,75 miljoen
- 8) dit bedrag is nu niet meer nodig in de reserve Afschrijving = vrijval
- 9) zet vrijgevallen bedrag in ter aanvulling Reserve Grondbedrijf
- 10) minder afhankelijk van reserve waarvan dekking afloopt
- 11) nieuwe structurele baten dekken nu bestaande structurele lasten

Ombuigen internationaal

economiser / réduire / renversement

kürzen / sparen / umkehrung

cut back / saving money / reversal

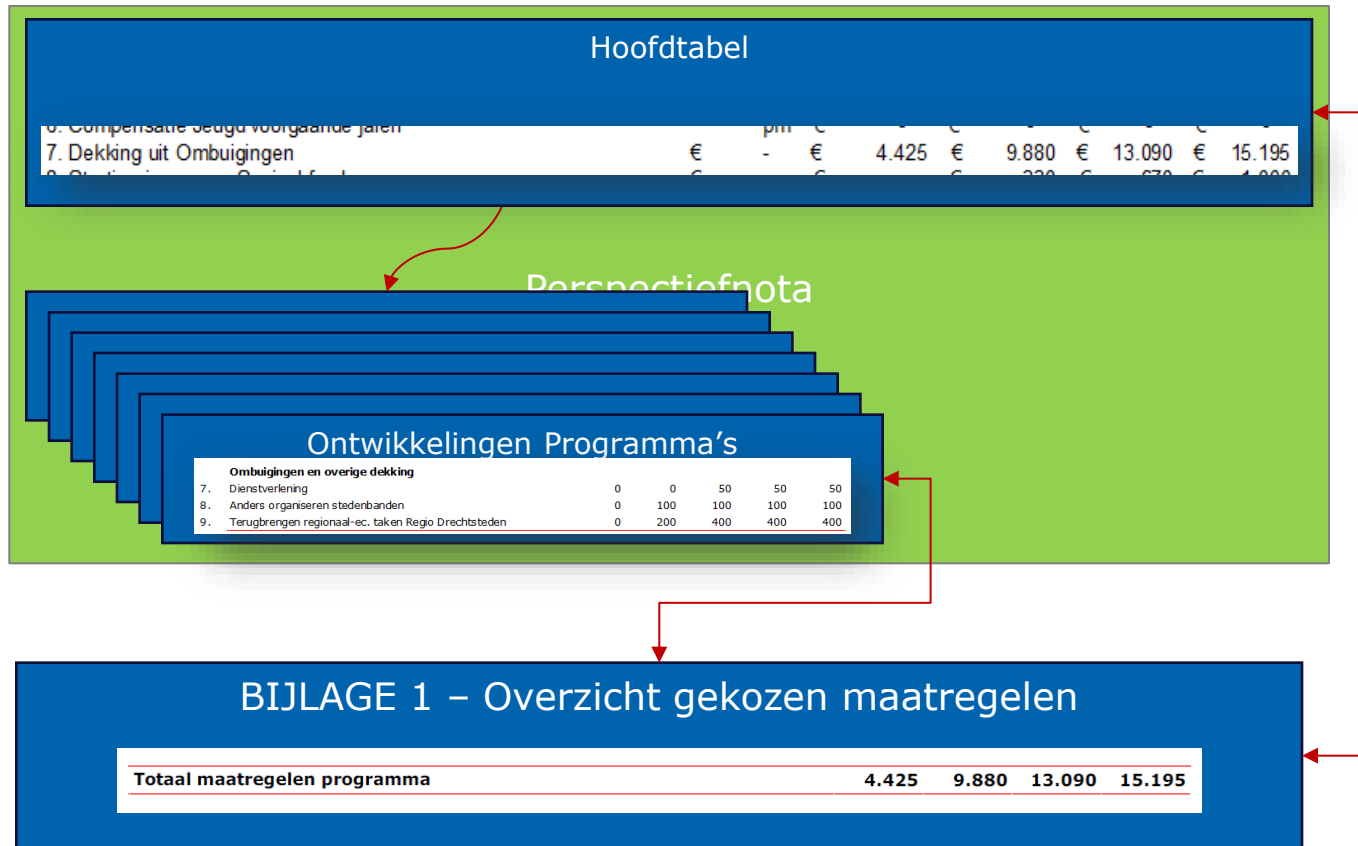

tagliare / ridurre / ridistribuzione

budgettair inkrimpen

Samenhang PPN - bijlagen

Overzicht bijlagen

BIJLAGE 1 – Overzicht gekozen maatregelen

Totaal maatregelen programma	4.425	9.880	13.090	15.195
------------------------------	-------	-------	--------	--------

OZB-verbod
3 x 1,33% = 4%

Reserve Sociaal Fonds
vanaf 2029 EUR 1 miljoen

BIJLAGE 2 – Overzicht reservelijst maatregelen

Totaal maatregelen programma	360	410	780	780
------------------------------	-----	-----	-----	-----

BIJLAGE 3 – Niet gekozen maatregelen

Totaal maatregelen programma	5.485	8.105	9.305	10.315
------------------------------	-------	-------	-------	--------

Nummering correspondeert met februari – geen doorlopende paragraafnummering

Relatie naar februari

BIJLAGE 4 - Aansluiting Ambtelijke inventarisatie februari en actuele lijsten

	2026	2027	2028	2029
Totalen ambtelijke inventarisatie publicatie februari	11.260	18.180	21.920	25.055
BIJLAGE 1	4.425	9.880	13.090	15.195
BIJLAGE 2	360	410	780	780
BIJLAGE 3	5.485	8.105	9.305	10.315
<i>Totalen actuele lijsten</i>	<i>10.270</i>	<i>18.395</i>	<i>23.175</i>	<i>26.290</i>
<i>Verschil</i>	<i>-990</i>	<i>215</i>	<i>1.255</i>	<i>1.235</i>

- In deze bijlage aansluiting februari-nu:
 - Nieuwe voorstellen toegevoegd
 - In BIJLAGE 1: "A" in tabel – "Aangepast" in toelichtingen
 - In BIJLAGE 3: "Oorspronkelijk voorstel"
 - Voorstellen financieel gefaseerd
 - Omkeerbaarheid inbouwen, voor 2026 geen impact
 - Meer realisme
 - Correcties/bijstelling
 - 0.2.1. Organisatie – in verhouding inhoudelijke ombuiging
 - 7.2.6. Stadsherstelfonds foutief februari (technische vraag)

Raadsinformatiebrief

Omvang opgave (incl. toekomst)

Sluitend perspectief 2029
Flexibiliteit/omkeerbaarheid

Terugblik op het proces

BIJLAGE 1 – Ombuigingen 2025

Participatie

BIJLAGE 2 – Alternatieven

BIJLAGE 3 – Participatieverslag

Bestuurlijk kader – weging
door het college

BIJLAGE 4 – Bestuurlijk kader

Uitwerking weging - prioritering

Planning per P&C-product

1. Perspectiefnota 2026

Zie ook Art. 3 (Perspectiefnota) en Artikel 5 (Bestuursrapportages) Financiële Verordening.

Datum	Activiteit
Vrijdag 6 juni 12.00 uur	Pdf Perspectiefnota 2026 beschikbaar
Dordtse Dinsdag 10 juni	Technische briefing "Hoe leest u de Perspectiefnota" Auditcommissie (avond)
6 juni t/m 13 juni 8.00 uur (6 dagen leestijd) 6 juni t/m 17 juni 8.00 uur (10 dagen leestijd)	Stellen 1 ^e ronde technische vragen ¹ . Vragen die voor 13 juni zijn gesteld, worden meegenomen in de 1 ^e tranche beantwoording. Fracties kunnen hier hun planning op afstemmen.
Vrijdag 16 juni 12.00 uur Maandag 23 juni 16.00 uur (7 dagen leestijd)	Antwoorden 1 ^e ronde deel 1 naar fracties Antwoorden 1 ^e ronde deel 2 naar fracties
17 juni – 24 juni 16.00 uur (antwoorden 1 ^e ronde 4 dagen of 24u leestijd)	2 ^e ronde technische vragen
Maandag 30 juni 16.00 uur	Antwoorden 2 ^e ronde technische vragen naar fracties
Gemeenteraad 1 juli, 14.00 uur Algemene Beschouwingen, daarna andere onderwerpen	Eerste termijn (algemene beschouwingen) Perspectiefnota in gemeenteraad: 1. Spreektijd 7 minuten per fractie (exclusief interrupties) 2. Spreekvolgorde: afwisselend oppositie/coalitie naar grootte (verkiezingsuitslag), start bij oppositie. 3. Inclusief indienen moties en amendementen 4. Spreektijd per wethouder: 5 minuten, wethouder financiën: 10 minuten Wanneer de bespreking op 1 juli niet kan worden afgerond, vervolgt de vergadering op 2 juli vanaf 20.00 uur.

Vervolgproces (2)

Maandag 7 juli 11.00 uur	Aandragen (nieuwe) m/a bij griffie voor oordeelsvorming. Moties en amendementen die worden ingediend bij de algemene beschouwingen op 1 juli worden geagendeerd bij de commissies van 8 juli.
Maandag 7 juli 17.00 uur	De griffie maakt een behandelprogramma voor de commissies van 8 juli en verspreidt deze uiterlijk om 17.00u.
Dordtse Dinsdag 8 juli	Oordeelsvormende commissievergaderingen in 3 parallelle sessies (19.30-23.00u)
Gemeenteraad 15 juli	Tweede termijn in gemeenteraad Behandelveelgorde: 1. Tweede termijn raad en college - spreekveelgorde: afwisselend oppositie/coalitie naar grootte (verkiezingsuitslag), start bij oppositie. - spreektijd maximaal 5 minuten (zonder interrupties) per fractie en wethouder 2. Op voorstel van de voorzitter besluit de raad over de optionele derde termijn en bijbehorende bespreektijd van maximaal 2 minuten 3. Besluitvorming over amendementen, voorstel en moties Bij de bespreekpunten staat eerst de Perspectiefnota, dan mogelijke andere punten. Wanneer de bespreking op 15 juli niet kan worden afgerond, vervolgt de vergadering op 16 juli 20.00 uur.

